

Klejevž

Vesele vode pod zvenečimi skalami

Dostop: Pri Otočcu odcep z dolenjke proti Šmarješkim Toplicam in Zburam: 14 km. Tik pred Zburami odcep h Klejevžu, 1 km. Za obhod razvalin, jam pod njimi in soteske Radulje je potrebna dobra obutev.

Naravne lepote
Zgodovinsko-kulturne znamenitosti

Zidov katerega gradu, ki jih prepreda robidovje in jih razganjajo korenine požrešnega leščevja, ne drži pokonci le še temna avra zgodovine? Klejevž na Dolenjskem je že tak grad.

Pa saj ga nikjer ni, boste rekli, ko pridete tja, vsaj na prvi pogled, tega gradu. Ko se od Šmarjeških Toplic peljete proti Mokronogu, boste opazili le ne preveč strm skalni pomol nad zavito, skrito sotesko rečice Radulje, le vrsto visokih zimzelenih dreves, ki kot zdesetkana stražna četa stojijo na privozu. In le stara veleposestna poslopja čemijo tam, zapuščina klejevškega gospoda. Naokoli so vzorno urejeni sadovnjaki in je spokojna, kot po pomladnem čiščenju pospravljena stara dolenjska kmečka pokrajina; tam so speljane izletniške poti, idealne za topliške srčne bolnike.

Kaj lahko od Klejevža vidimo le s prostim očesom in kaj lahko vidimo globlje: le z občutljivim srcem?

Na travnatem grajskem dvorišču stojita – saj ne boste verjeli – dva zarjavela potniška železniška vagona, polna uljev. Povsod brenčijo čebele! Zlasti seveda spomladi. Nestrpno čakajo na prvi cvetni prah, na zelenje, da bo prekrilo še tisti zadnji zid, ki se greje na pomladnem soncu. Poleti bo še on pokrit z bohotnim zelenjem. Tisti nikoli piškavi zob časa je bil na Klejevžu posebno lakoten. Še leta 1942 je bil grad naseljen, visok in mogočen, bogato opremljen. Zadnji graščak

Pogled s Klejevža proti Zagorici in Gorjancem

Ostanki klevevškega obzidja

Anton Ulm se je tistega leta z družino vred odselil v Avstrijo, s seboj pa je odtovoril za skoraj cel vlak vsega, kar je bilo na gradu premično in kaj vredno. Partizani so leto pozneje Klevevž požgali, da v njem ne bi ugnezдили svoje postojanke njihovi domači sovražniki. Zdaj se iz skalnatih pretokov pod gradom sliši le šumenje vode, ki se zdi kot oddaljeno zvonjenje. Ta prastari zvok je dal gradu nemško ime Klingenfels (zveneča skala). Slišite ga, če le znate tenko prisluhniti.

Komu zvoní? Angleški pesnik John Donne bi rekel: ... *nikdar ne pošiljaj vpraševati, komu zvoní: zvoní tebi.*

Zgodovina sporoča, da so grad zgradili freisinški škofje v 13. stoletju. Po ljudskem izročilu pa naj bi Klevevž postavili velikani. Še zdaj je v skali pod njim odtis mogočnega sedala neke velikanke; baje naj bi se gospa nekoč usedli na tisto mesto. Usedite se še sami, in še pol ducata razkošnih gospa lahko povabite, naj prisedejo k vam, ne bo se podrlo pod vami. Velikani so baje v malto mešali sol in nekam pod zidove vzdali zlato tele. Turki so večkrat naskakovali grad, ker so izvedeli za prostorno jamo pod njim, kamor da so okoličani skrili pred njimi vse vredno, tudi kupe denarja. Menda še zdaj ležijo na koncu te votline tri kadi cekinov. In kdo brani ljudem do »šaca«? Kdo neki – peklenšček. Ali torej on z zvončkljanjem vzbuja nepresušene ljudske skomine po zlatu?

Šele jamarji so prišli do konca približno 190 metrov dolge jame, ki je po njihovih ugotovitvah le dolg vodni rov, zapolnjen z usedlinami, z dosti blata in s kapniki na koncu. Seveda je bila ta jama nekoč naseljena, vendar je arheologi še niso temeljiteje raziskali, da bi vedeli, kdaj in s kom. Če imate dobro baterijo, si lahko brez težav ogledate polovico jame. Kmalu boste zaznali smrad. Ne ustrašite se: to ne bo peklenšček, temveč le smrad iz greznic novodobnih stavb nad vami.

Kaj pa zvonjenje? Ne komu, ampak – kje zvoní, kaj zvoní? – vas zanima, kajne? V spodnji jami, kjer po večjem deževju bobnijo brzice in slapiči – tam zvoní. Ali si je mogoče ogledati te »zvonove«?

Prva rast v sencah pod grajskimi razvalinami

Težko. Potrebujete čoln ali vsaj visoke škornje. Po potočku, ki izteka iz jame, prodirate skozi lep rov kakšnih 30 metrov do težko prehodne špranje. Tu voda tenko zvončklja. Po manjšem stranskem rovu pribredete v dvoraničo, v kateri je res zaklad: namreč dve kotanji, polni mlačne vode (21 °C). Fantastična kopalnica! Pa še gole peklenščice v njej. Kako bi bila ta voda v resnici topla, če ne bi vanjo skozi prepokane apnenčaste sklade prenikala hladna Radulja! No, graščak Ulm si je zamislil, da bi zaježil vodo v jamah pod svojim gradom, ker da bi s tem povečal zmogljivost svoje hidroelektrarne v raduljski soteski. Še eden, ki je skušal zamašiti rešeto! Ostala mu je vsaj tolažba, da je v zgornji jami lahko shranjeval meso. Je pa od tega »podviga« neznano kje bila zazidana ali zamašena ali zasuta povezava klevevškega gradu s sistemom rofov in ponorov.

Ta sveža, vesela voda raduljasta! Senčen in globok je njen okljuk, s katerim oklepa sivo zidovje starega plemiškega gnezda. Dolbe draslje v triadni apnenec; polkroglaste so in res podobne odtisom bajnih ritnic ajdovskih gospa, ki so se umivale v Radulji. Ponekod voda v drasljah ponika z globokimi hripavimi šumi, da se ti zazdi, kot bi slišal tožbe starega odsluženega trubadurja s Slik z razstave Modesta Musorgskega, ki mu niso odprli grajskih vrat; potem pa rečica spet premaguje strmec v številnih slikovitih slapičih, ki so kot krila davnih gospodičen. In tako dan in noč, leto in dan, večna bajka. V zemeljski skorji pod nami nekje blizu bije ognjena žila planeta in ogreva vode. Preden se Radulja umiri in razlije k staremu grajskemu mlinu, s strani priteče še en klevevški termalni izvir. V bazenčku brbotajo topli mehurčki, v mrazu se iz njega kadi. Po nekaj litrov vode na minuto vre z dna, vendar je nekoliko hladnejša kot v bližnjih Šmarjeških Toplicah, od 21 do 25 stopinj Celzija. Kljub temu si je bazenček prislužil ime Klevevške toplice. Ne bo vam ravno vroče, če se okopate v njem, bo pa mlačno, vsaj gorkeje kot na zraku. Že Valvasor se je kopal v njem, tisti veliki mož, ki je svoji radovednosti prodal dušo in telo. Pomolite v to vodo vsaj svoj prst.

Potok Radulja dolbe svoje korito v zatišni okolici Klevevža.

Predel na severozahodni strani Klevevža je odljuden. Redke gobe imajo mir pred nabiralci.

